

UDC (УДК) 343.97

Устрицька Наталія Ігорівна,

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
e-mail: ustrutska@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-0075-9458

Тарасенко Олександр Сергійович,

кандидат юридичних наук,
начальник відділу організації освітньої та наукової діяльності
управління професійної освіти та науки
Департаменту персоналу МВС України
(Київ, Україна)
e-mail: a.s.7.tarasenko@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0369-520X

ДЕТЕРМІНАЦІЯ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Окреслено систему норм про злочини терористичного характеру. Проаналізовано питання, які стосуються причин та умов терористичної злочинності. Вказано, що детермінанти терористичної злочинності в Україні об'єктивуються з політичним тероризмом, оскільки для України терористичною загрозою є політика Російської Федерації, яка спрямована на дестабілізацію ситуації в країні. Крім того, указано, що значний спектр передумов активізації тероризму пов'язано з недоліками у соціально-економічній сфері, загостренням внутрішньополітичних конфліктів, помилками в національній політиці тощо.

Ключові поняття: детермінанти, терористична злочинність, політичний тероризм.

Ustrytska Nataliya,

PhD (Law),
Senior Lecture of the Department of Criminal-Law Disciplines,
Lviv State University of Internal Affairs
(Lviv, Ukraine)
e-mail: ustrutska@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-0075-9458

Tarasenko Oleksandr,

PhD (Law),
Head of the Department
of Organization of Educational and Scientific Activity,
Department for Professional Educational and Science,
HR Department of Ministry of Internal Affairs of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: a.s.7.tarasenko@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0369-520X

DETERMINATION OF TERRORISTIC ACTIVITY: CRIMINOLOGICAL ASPECT

Abstract. Significant phase in learning criminality lies in establishing its determination. The notion determination reflects common link, interconnection and mutual conditionality of subjects, phenomenon and processes. Causality as a core of determination in the sphere of general science means only the link, where one phenomenon in particular conditions recreate and produce another one. If the reason causes consequence (criminality, crime), then the conditions as a variety of determination can cause this, providing possibilities of

the reason deeds. Interconnection between reasons and conditions lead to the result (crime). Thus, realization and the establishment of crime determination depend on the creation of a complex of measures for crime prevention. Therefore, the research of a determinant of terroristic criminality gives opportunity to create an integral system of preventing terrorism and distinguish common contradictions that are peculiar to terrorism and other forms of social conflicts.

The objective of the study is the establishment of a determinant of terroristic criminality.

It is examined in the article that terroristic criminality has activated since 2014 and is of political nature. At this time the following activities are traced: 1) protests, connected with unsatisfied politics of government and President of that period concerning postponing signing Treaty of Association between Ukraine and EU; 2) creating and further activity on the territory of Donetsk and Lugansk oblasts terroristic organizations «Donetsk national republic» and «Lugansk national republic»; 3) aggressive politics of Russian Federation directed on disintegration and destabilization of our state.

The author analyzes that the determinants of terroristic criminality should be considered in the complex of social phenomenon, combined actions of which it generates. On one hand, the determinants of terroristic criminality in Ukraine are combined with political terrorism, on the other hand – considerable spectrum of prerequisite connected with drawbacks in social and economic sphere, exacerbation of inner political conflicts, faults in national politics etc.

Key concepts: determinants, terroristic criminality, political terrorism.

DOI 10.32518/2617-4162-2020-2-112-117

Вступ

Загальновідомо, що злочинність проходить певні етапи свого пізнання. І між етапом оцінювання злочинності й етапом її запобігання потрібно визначити детермінанти злочинності, тобто ті причини й умови, які її обумовлюють чи сприяють. Тому важливе значення має встановлення детермінації злочинності. Від її розуміння та розв'язання залежить досягнення головної мети кримінології – запобігання злочинності [1, с. 183]. Тому встановлення детермінантів терористичної злочинності дасть змогу створити цілісну систему запобігання терористичної злочинності, а також вирізнити спільні соціальні суперечності, які характерні тероризму й іншим формам соціальних конфліктів.

Проблеми тероризму в різних аспектах досліджували у своїх працях О. Степанченко, І. Серкевич, І. Рущенко, В. Ємельянов, В. Бесчастний, О. Кореньков, Г. Яремко та ін. Водночас можна зазначити, що детермінанти терористичної злочинності на сучасному етапі розвитку нашої держави потребують подальшого дослідження.

Метою статті є розгляд детермінантів терористичної злочинності в Україні.

1. Коротко про систему злочинів терористичного характеру

Кримінологічна характеристика терористичної злочинності охоплює аналіз статистичних даних, що містяться на сайті Офісу Генеральної прокуратури і стосуються окремих складів злочинів, що прямо передбачають кримінальну відповідальність за злочини терористичного характеру. Потрібно зазначити, що у науці немає єдності думок про систему злочинів

терористичного характеру. Наприклад, одні науковці до злочинів терористичного характеру відносять діяння, передбачені у ст.ст. 258–258-5 КК України [2, с. 267]. Інші до норм про злочини терористичного характеру відносять злочини, передбачені ст.ст. 146, 147, 258, 261, 266, 277–280, 292, 341, 349, 439, 441, 443, 444, а також іншими статтями КК України, якщо вони спрямовані на залякування населення і вчинені з метою здійснення впливу на прийняття рішень органами державної влади або міжнародними організаціями [3, с. 11].

Слушною є позиція Г. Яремко, яка зазначає, що ознакою, котра відмежовує злочини терористичного характеру від інших злочинів, що спрямовані на залякування, є загальногромадський напрям залякування, а не адресно індивідуальний [4, с. 151]. Згідно з цим, до злочинів терористичного характеру потрібно віднести злочинні діяння, що передбачені ст.ст. 258–258-5 КК України. Крім того, як зазначено у літературі, неможливо виокремити у офіційній статистиці ті злочини, що були засобом залякування населення, та злочини, що були вчинені з метою примушування адресатів до прийняття вигідних для терористів рішень [5]. Тому доцільно підтримати вужчий підхід до розуміння тероризму.

Г. Яремко, аналізуючи систему норм про злочини терористичного характеру, виокремлює генеральну і варіантні норми. Зокрема, ядром системи норм про злочини терористичного характеру є норма, в якій передбачено терористичний акт, тобто ст. 258 КК України. А систему варіантних норм складають:

– втягнення особи у вчинення терористичного акту або примушування до вчинення терористичного акту з використанням обману,

шантажу, уразливого стану або із застосуванням чи погрозою застосування насильства (ч. 1 ст. 258-1 КК України);

– втягнення особи у вчинення терористичного акту або примушування до вчинення терористичного акту, вчинені щодо кількох осіб або повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою з використанням службового становища (ч. 2 ст. 258-1 КК України);

– створення терористичної групи чи терористичної організації, керівництво такою групою чи організацією або участь у ній, а так само організаційне чи інше сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації (ч. 1 ст. 258-3 КК України);

– вербування, озброєння, навчання особи з метою вчинення терористичного акту, а так само використання особи з цією метою (ч. 1 ст. 28-4 КК України);

– вербування, озброєння, навчання особи з метою вчинення терористичного акту, а так само використання особи з цією метою, вчинені щодо кількох осіб або повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою з використанням свого службового становища (ч. 2 ст. 258-4 КК України);

– фінансування тероризму, тобто дії, вчинені з метою фінансового або матеріального забезпечення окремого терориста чи терористичної групи (організації), організації, підготовки або вчинення терористичного акту, сприяння вчиненню терористичного акту, створення терористичної групи (організації) (ч. 1 ст. 258-5 КК України);

– фінансування тероризму, вчинене повторно або з корисливих мотивів, або за попередньою змовою групою осіб, або у вели-

кому розмірі, або якщо вони призвели до заподіяння значної майнової шкоди (ч. 2 ст. 258-5 КК України);

– фінансування тероризму, вчинене організованою групою чи в особливо великому розмірі, або якщо вони призвели до інших тяжких наслідків (ч. 3 ст. 258-5 КК України) [4, с. 152–153].

Отже, дослідження терористичної злочинності, зокрема і її детермінант, потрібно здійснювати на підставі аналізу статистичних даних окремих складів злочинів, передбачених ст.ст. 258–258-5 КК України.

2. Детермінація терористичної злочинності

У кримінологічній літературі детермінацію злочинності (лат. *determinatio* – визначаю) визначають як сукупність явищ, процесів, фактів, виявів, з якими пов'язана злочинність та якими вона обумовлена (форма спрямованого зв'язку, коли один об'єкт визначає інший): 1) причини; 2) умови; 3) корелянти [6, с. 10]. І якщо причини зумовлюють наслідок (злочинність, злочин), то умови як різновид детермінації лише сприяють цьому, забезпечуючи можливість дії причин. Саме взаємодія причин й умов призводить до результату (злочину). Водночас, детермінуючи злочинність, потрібно враховувати відносність та умовність поділу явищ і процесів на причини й умови. Тому потрібно застосовувати комплексний підхід до вивчення процесів детермінації злочинності.

Щодо дослідження детермінантів терористичної злочинності в Україні, то слід зазначити, що тероризм активізувався на теренах нашої держави з 2014 р. Так, якщо проаналізувати офіційну статистику, надану Офісом Генеральної прокуратури, то рівень терористичної злочинності виглядає так:

Вид злочину/період	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Терористичний акт (ст. 258 КК України)	4	1499	1295	1865	1385	950	909
Втягнення у вчинення терористичного акту (ст. 258-1 КК України)	0	7	1	2	1	0	1
Публічні заклики до вчинення терористичного акту (ст. 258-2 КК України)	1	4	4	2	0	5	2
Створення терористичної групи чи терористичної організації (ст. 258-3 КК України)	1	478	849	391	277	175	164
Сприяння вчиненню терористичного акту (ст. 258-4 КК України)	0	11	7	1	2	0	1
Фінансування тероризму (ст. 258-5 КК України)	1	54	138	84	74	51	33
Усього обліковано кримінальних правопорушень	7	2053	2294	2345	1739	1181	1110

У цей період простежуються: 1) протести, пов'язані із незадоволенням політикою тодішніх Уряду й Президента щодо відкладення підписання Угоди про асоціацію України з ЄС; 2) створення та подальша діяльність на території окремих районів Донецької та Луганської областей терористичних організацій Донецька народна республіка і Луганська народна республіка; 3) агресивна політика Російської Федерації, яка спрямована на дестабілізацію і дезінтеграцію нашої держави, а також на організацію та підтримку диверсійно-терористичної діяльності квазідержавних утворень ДНР і ЛНР.

Після зазначених подій Україна у 2014 р. перемістилася з 51-го на 12-те місце, а у 2015 – на 11-те місце серед 163 країни, які віднесено до Глобального індексу тероризму [7]. За рейтингом, складеним експертами цього аналітичного центру щодо індексу тероризму за 2018 р., Україна посіла 21-ше місце серед 163 країн світу із показником 6,048, що класифікується як «висока» терористична небезпека.

Водночас за висновками вітчизняних експертів для України найімовірнішими та найнебезпечнішими є виклики й потенційні загрози, спричинені міжнародно-державним тероризмом з боку Російської Федерації. Наприклад, О. Кореньков на основі аналізу інформації з Global Terrorism Database припустив, що головною причиною різкого зростання терористичної активності в Україні після 2014 р. є діяльність Російської Федерації та її стратегія стосовно України [8]. Тероризм стосовно інших держав є елементом гібридної стратегії. Начальник Генштабу РФ Валерій Герасімов зазначив, що в сучасному світі «правила війни змінилися ... зросла роль невійськових засобів у досягненні політичних та стратегічних цілей, які у кількох випадках за своєю ефективністю значно перевищили силу зброї». А одним із найбільш ефективних видів озброєння є інформаційні ресурси, які разом із «військовими засобами прихованого характеру, зокрема і за допомогою екстремістських та терористичних організацій» дозволяють розхитати ситуацію в країні зсередини та позбавити противника «фактичного суверенітету без захоплення території держави» [8].

Зокрема, до 2014 р. Україна належала до країн із найменшим ризиком у цій сфері, а тероризм як соціальне явище в нашій державі тоді мав вияви, характерні для початкової стадії його розвитку. Проте з початку російської агресії та анексії Криму, а також безпосередньої участі збройних формувань РФ у терористичній діяльності, прямому керівництві незаконними збройними формуваннями на Донбасі,

масштабному озброєнні й підготовці терористів, ситуація в Україні докорінно змінилася [9, с. 97].

У Концепції боротьби з тероризмом, яка затверджена 5 березня 2019 р. № 53/2019 Президентом України, також зазначено, що агресивна політика Російської Федерації становить найбільшу терористичну загрозу для України. Ця політика спрямована на дестабілізацію ситуації в державі, у тому числі шляхом інспірування сепаратистських проявів і всебічної підтримки диверсійно-терористичної діяльності квазідержавних утворень на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях. Діяння незаконних збройних формувань ДНР і ЛНР, зокрема, обстріли цивільних об'єктів та інфраструктури, що спричиняють численні жертви серед цивільного населення, вчинення диверсій, створення перешкод у роботі спостерігачів міжнародних організацій, загроз їх життю і здоров'ю, характеризуються у міжнародній правоохоронній практиці як терористичні.

Отже, з урахуванням викладеного можна зробити висновок, що детермінанти терористичної злочинності в Україні об'єктивуються з політичним тероризмом. Однак, тут потрібно вказати, що Д. Міль, відзначаючи особливості причинних зв'язків на індивідуальному і загальносоціальному рівнях, водночас вважав, що між усіма соціальними явищами є взаємозв'язок, і тому не можна ізольовано вивчати одну сторону суспільного життя, незалежно від інших явищ і процесів [10, с. 289–290]. У цьому аспекті доцільно зазначити, що ще до агресивної політики Російської Федерації в Україні простежувались загострення внутрішньополітичних конфліктів, помилки в національній політиці, що допускалися урядом, розпалювання ворожнечі окремими групами та особами.

Окрім того, недоліки у соціально-економічній сфері також обумовили терористичні настрої і прояви. Наприклад, І. Серкевич до соціально-економічних детермінант відносить злобу, заздрість, ненависть, ностальгію за минулим тощо; економічну і енергетичну кризи, і, відповідно, зростання цін, інфляцію, безробіття, а також поширення засобами масової інформації ідей і поглядів, що сприяють зростанню насильства, нерівності і нетерпимості, навіювання людям всюдозволеності терористів тощо [11, с. 15].

Окрім того, слід зазначити, що чимало умов, які сприяють тероризму в сучасному світі, є на релігійному підґрунті. Тому різновидом тероризму є релігійний тероризм. Як

зазначається у літературі, релігійний тероризм є засобом боротьби проти іншовірних, а також засобом, за допомогою якого можна утвердити світову релігійну владу для вдосконалення суспільства. На підставі цього фахівці у вказаній сфері виокремлюють види релігійного тероризму, а саме: «фундаменталістський» і «сектантський» [8, с. 73–78]. У кримінологічній літературі зазначається, що з 1980 р. чимало груп терористичного характеру є ісламські, а терористичні акти були вчинені мусульманами. Поширеною ідеологією і мотивом тероризму став іслам. Загальновідомо, що з 2008 р. існує понад 300 груп «політичного ісламу», які займаються вчиненням терористичних актів [9, с. 47].

Щодо тероризму за релігійною ознакою, то він в Україні не поширений. Хоча, як зазначає І. Серкевич, у 90-х роках були поширені міжконфесійні конфлікти і протистояння [10, с. 86; 87].

У науковій літературі зазначено, що найбільш непримиренним релігійним конфліктом, який загрожує основам національної безпеки країни, є конфлікт не між християнством і буддизмом і не між християнством та ісламом, і навіть не внутрішньохристиянський конфлікт між православними, католиками та протестантами, а внутрішньоправославне протистояння. Воно позбавлене будь-якого віросповідного підґрунтя, зате замішане на конфлікті політичних та фінансових інтересів [13, с. 123; 124]. Тому конфліктність у релігійній сфері й досі є до певної міри одним із дестабілізуючих чинників суспільного розвитку.

Список використаних джерел

1. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: у 3 кн. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. Київ : Ін Юре, 2007. 424 с.
2. Проблеми систематизації та комплексного розвитку антитерористичного законодавства України : монографія / В. С. Зеленецький та ін.; за заг. ред. В. С. Зеленецького та В. П. Ємельянова. Харків : Право, 2008. 96 с.
3. Кубальський В. Н. Кримінально-правові проблеми протидії тероризму в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08. Київ, 2007. 20 с.
4. Яремко Г. З. Асоціація норм про злочини терористичного характеру у Кримінальному кодексі України. *Право і суспільство*. 2020. № 1. Ч. 2. С. 148–155.
5. Мокляк В. Кримінологічний аналіз кількісних та якісних показників вимірювання терористичної злочинності в Україні. *Національний юридичний журнал теорія і практика*. 2018. № 2. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2018/2/part_2/34.pdf
6. Яремко Г. З., Устрицька Н. І. Кримінологія : навч.-метод. посібник / Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 144 с.
7. Global Terrorism Index 2018: Measuring the impact of terrorism, Sydney. URL: <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2018/12/Global-Terrorism-Index-2018.pdf>
8. Кореньков О. Тероризм як інструмент в арсеналі Росії в протистоянні з Україною. *Науковий вісник «Гілея»*. № 142. 2019. URL: <http://www.ircsp.org/terorizm-yak-instrument-v-arsenali-rosii-v-protistoyanni-z-ukrainoyu/>
9. Гриненко І. М., Прокоф'єва-Янчиленко Д. М., Сокрут Б. В. Оцінювання та управління ризиками у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності в Україні: кримінологічний моніторинг, тактичний аналіз та використання відкритих джерел. Київ : ВІТЕ, 2015. 158 с.

Висновки

Підводячи підсумок детермінант терористичної злочинності, можна зробити такі висновки:

– до терористичної злочинності потрібно віднести злочини, передбачені ст.ст. 258–258-5 КК України. Це так званий вузький підхід у розуміння тероризму. Встановлення системи злочинів, які входять до терористичної злочинності, слугувало підґрунтям для дослідження її детермінант;

– спостерігається зростання терористичної злочинності у перехідний період розвитку суспільства, а саме під час переформування політичних, економічних та ідеологічних його підвалів;

– детермінанти терористичної злочинності потрібно розглядати у комплексі соціальних явищ, сукупна дія яких і спричиняє її. Зокрема, тероризм проявляється у тому суспільстві, в якому неналежно працюють механізми правового і політичного його регулювання, у суспільстві, в якому влада не реалізує інтереси громадян, а громадяни не підтримують владу, у суспільстві, в якому простежуються внутрішньополітичні та релігійні конфлікти, економічна криза, у суспільстві, в якому панує напружена емоційна атмосфера, а також спостерігається психологічний дискомфорт, неспокій і безпорадність. Низка таких чинників створила підґрунтя для терористичної злочинності в Україні. Крім того, терористична злочинність має політичний характер і пов'язана з агресивною політикою Російської Федерації стосовно України.

10. Адам Смит. Беккария и Бентам. Джон Милль. Ротшильды: Биограф. повествования / Сост., общ. ред. Н. Ф. Болдырева. Челябинск, 1998. С. 289–290.
11. Серкевич І. Р. Кримінологічні детермінанти та кримінально-правова протидія тероризму : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Львів, 2015. 23 с.
12. Серета В. В., Серкевич І. Р. Тероризм: кримінологічна детермінація і кримінально-правова протидія: монографія / За заг. ред. В. С. Канціра. Львів: ЛьвДУВС, 2016. С. 86–87.
13. Перевезій В. О. Міжправославний конфлікт як фактор політичного ризику в сучасній Україні. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. Вип. 42. С. 123–124.

References

1. Zakaliuk, A. P. (2007). Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii [Course of modern Ukrainian criminology]: U 3 kn. Kn. 1: Teoretychni zasady ta istoriia ukrainskoi kryminolohichnoi nauky [Theoretical basis and history of Ukrainian criminological science Theoretical basis and history of Ukrainian criminological science]. K.: In Yure [in Ukr.].
2. Zelenetskyi, V. S. ta in. (2008). Problemy systematyzatsii ta kompleksnoho rozvytku antyterorystychnoho zakonodavstva Ukrainy / za zah. red. V. S. Zelenetskoho ta V. P. Yemelianova. Kharkiv: Pravo [in Ukr.].
3. Kubalskyi, V. N. (2007). Kryminalno-pravovi problemy protydyi teroryzmu v Ukraini [Criminal and legal Issues on Counteraction for Terrorism in Ukraine]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk: 12.00.08. Kyiv [in Ukr.].
4. Iaremko, H. Z. (2020). Asotsiatsiia norm pro zlochynty terorystychnoho kharakteru u Kryminalnomu kodeksi Ukrainy [Association of norms about crimes of terrorism in the Criminal Code of Ukraine]. *Pravo i suspilstvo (Law and Society)*, 1–2, 48–155 [in Ukr.].
5. Mokliak, V. (2018). Kryminolohichni analiz kilkisnykh ta yakisnykh pokaznykiv vymiriuvannia terorystychnoi zlochyynosti v Ukraini [Criminological analysis of Quantitative and quality indicators of measurement of terrorist crime in Ukraine]. *Natsionalnyi yurydychnyi zhurnal teoriia i praktyka (National law journal: theory and practice)*, 2. Retrieved from http://www.jurnaluljuristic.in.ua/archive/2018/2/part_2/34.pdf [in Ukr.].
6. Yaremko, H. Z., & Ustrytska, N. I. (2018). Kryminolohiia [Criminology]. Lviv: Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav [in Ukr.].
7. Global Terrorism Index 2018: Measuring the impact of terrorism, Sydney. Retrieved from <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2018/12/Global-Terrorism-Index-2018.pdf>
8. Korenkov, O. (2019). Teroryzm yak instrument v arsenalii Rosii v protystoianni z Ukrainoiu [Terrorism as a tool in the arsenal of Russia in confrontation with Ukraine]. *Naukovyi visnyk «Hileia» (Scientific bulletin «Gileya»)*, 142. Retrieved from <http://www.ircsp.org/terorizm-yak-instrument-v-arsenali-rosii-v-protistoyanni-z-ukrainoyu/> [in Ukr.].
9. Hrynenko, I. M., Prokofieva-Yanchylenko, D. M., & Sokrut, B. V. (2015). Otsiniuvannia ta upravlinnia ryzykamy u sferi protydyi transnatsionalnii orhanizovanii zlochyynosti v Ukraini: kryminolohichni monitorynh, taktychnyi analiz ta vykorystannia vidkrytykh dzherel [Estimation and risk control in the sphere of counteraction of transnational organized crime in Ukraine: criminological monitoring, tactical analyzes and applying open sources]. K.: VITE [in Ukr.].
10. Adam Smyt. Bekkariya y Bentam. Dzhon Myll. Rotshyldy [Rothschild: Biography]: Byohr. povestvovanyia / Sost., obshch. red. N. F. Boldyreva. Cheliabynsk, 1998 [in Russ.].
11. Serkevych, I. R. (2015). Kryminolohichni determinanty ta kryminalno-pravova protydyia teroryzmu: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk [Criminological determinants and criminal and legal counteraction of terrorism: abstract of the thesis for a candidate degree in law]: spets. 12.00.08 «Kryminalne pravo ta kryminolohiia; kryminalno-vykonavche pravo». Lviv [in Ukr.].
12. Religion, conflict, terror: tendencies and predictions. Issues of an individual safety, society, a state. Informational and analytical bulletin [in Ukr.].
13. Perevezii, V. O. (2008). Mizhpravoslavnyi konflikt yak faktor politychnoho ryzyku v suchasni Ukraini [Inner orthodox conflict as a factor of political risk in modern Ukraine]. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy (Scientific notes of Kurasa Institute of Political and Ethnic Studies of National Academy of Sciences of Ukraine)*, 42, 123–124 [in Ukr.].

Стаття: надійшла до редакції 23.04.2020

прийнята до друку 27.05.2020

The article: is received 23.04.2020

is accepted 27.05.2020